

ErfgoedBrief Breda

Dit bericht bevat cookies. Deze kunnen uw gebruikservaring verbeteren. [Details](#)

In deze ErfgoedBrief:

Breda en de Breda Aa

'Beekse Bodemschatten'

Cultuurnacht 2015

Straatnamen Haagse Beemden

Hier serveert men pauw en reiger

IJzertijdscherf Galderseweg

Wonderbaarlijke verschijning

Geduldig met glas

Uit de oude doos (5): Wandtegels

Informatiedoek Ingenhouszplein

Muurwerk Valkenberg

Sporen Tachtigjarige Oorlog

Steentijdvondsten Seminarieweg

Karrensproten Molengracht

Interessante links:

[Gemeente Breda](#)

[Erfgoedweb Breda](#)

[Erfgoedweb Junior](#)

[Stadsarchief Breda](#)

[Breda's Museum](#)

[VVV Breda](#)

[Breda Nassastad](#)

[Begijnhof Breda](#)

[Princenhagse Museum](#)

[Meer links...](#)

Deze kaart bevat een overzicht van de linies aangelegd bij belegging van Spinola in 1624-1625. Bekijk [hier](#) de kaart.

Download [hier](#) een literatuurlijst met een overzicht van archeologie en gerelateerde onderwerpen die betrekking hebben op de Gemeente Breda.

Erfgoedweb Breda beschikt over een groot aantal beleidskaarten, nota's, vindplaatskaarten, erfgoedbriefen, archeologische rapporten en vestingkaarten. U vindt ze onder [downloads](#).

Colofon

De ErfgoedBrief Breda is een uitgave van de gemeente Breda en wordt toegezonden aan bewoners van monumenten in Breda en andere belangstellenden. Redactie: Hans de Kievith en Gerard Otten Vormgeving: Maud Jongenelen Telefoon: 076-5299339 E-mail: erfgoed@breda.nl

Share

Tweet

Forward

ErfgoedBrief Breda - Nr. 26 - December 2014 - www.erfgoed.breda.nl

Breda en de brede Aa
De naamgeving van Breda opnieuw bekeken

Hans de Kievith

Van oudsher is de samentrekking van het bijvoeglijk naamwoord "brede" en de waternaam "aa" algemeen geaccepteerd als naamsverklaring van Breda¹. Gangbaar is om deze plaats te lokaliseren als de uitmonding van de Aa of Weerijds (de Gampel) in de Mark, ter hoogte van het gemeaal aan de Markendaalseweg. De huidige Gravenstraat geeft globaal de loop van de gedempte Gampel aan. Christ Buiks nuanceert deze verklaring doordat van oudsher Aa en Mark door elkaar gebruikt werden². Denk aan Abroek ter hoogte van het voormalige CSM terrein en Asterd in de Haagse Beemden³. Indien Aa ook Mark kan zijn dan zijn er ineens meerdere locaties mogelijk voor de ligging van de brede Aa. Leenders verbreedt de verklaring nog door zich de vraag te stellen welke plaats het meest geschikt was voor de stichting van 'kerk, hof en kasteel'. Hij stelt zich een hoogte voor in het noordwestelijke gedeelte van de stadskern. De argumentatie is dat de dekzandkop waarop de oudste kern ligt, de meest zuidelijke is waar oost-west verkeer slechts met één rivierovergang te maken had⁴. Daartoe werd de Haagdijk in het begin van de 13e eeuw aangelegd om het dal van de Mark gemakkelijk te kunnen kruisen⁵. In de periode tussen 1983 en 1997 heeft er veel archeologisch onderzoek plaatsgevonden in de nabijheid van de Mark. Met die resultaten in het achterhoofd zijn bij de "brede Aa" een aantal bondige kanttekeningen te maken.

De oudste bewoningskern

Archeologisch onderzoek wijst uit dat deze kern zich bevindt rond de huidige Kraanstraat en Cingelstraat. De bewoningssporen stammen uit de vroege 12e eeuw. Het betreft een aantal greppels, kuilen en paalsporen met goed dateerbare vondsten⁶. De ondergrond bevatte nauwelijks sporen van veen en lag hoger dan de 12e eeuwse vindplaatsen lang de Tolbrugstraat en Visserstraat. Omdat de bewoningssporen zich tot aan de toenmalige waterkant uitstrekten kunnen we aannemen dat de oever flink is weg geërodeerd. Dit is het noordelijkste punt langs de oostzijde van de Mark dat met droge voeten is te bereiken⁷. De westzijde van de Mark was ter plekke zeer laag gelegen en werd pas in de 16e en 17e eeuw geschikt gemaakt voor bewoning.

Een ontsluiting van de oudste bewoningskern naar het zuiden via de huidige Schoolstraat / Torensstraat / Eindstraat richting Ginneken ligt dan voor de hand. Juist ten noorden van deze kern strekt het Markdal zich ver naar het oosten uit⁸. Een groot deel van het huidige kasteelterrein, inclusief de Parade bevindt zich in dit dal. Aannemelijk is dus dat de "brede Aa" zich pal ten noorden en noordoosten van de oudste nederzettingkern bevond.

[Lees verder](#)

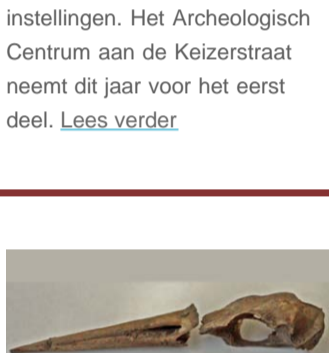
Beekse Bodemschatten in het Stadsarchief
12 december - Vanaf zaterdag 13 december worden er in het Stadsarchief Breda (ingang Breda's Museum) Beekse bodemschatten tentoongesteld. Openingstijden Stadsarchief: dinsdag, woensdag, donderdag van 11.00 tot 17.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 14.00 uur. Toegang gratis. [Lees verder](#)

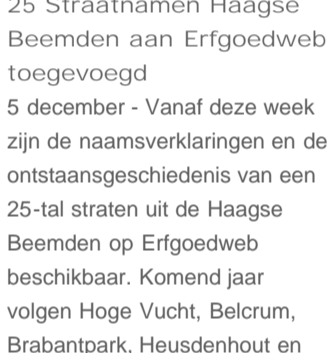
Archeologisch Centrum open tijdens Cultuurnacht 2015
5 december - Op vrijdag 23 januari 2015 vindt de Cultuurnacht Breda voor de 6e keer plaats. Een nachtelijk avontuur waar je verrast wordt door meer dan 40 culturele instellingen. Het Archeologisch Centrum aan de Keizerstraat neemt dit jaar voor het eerst deel. [Lees verder](#)

25 Straatnamen Haagse Beemden aan Erfgoedweb toegevoegd
5 december - Vanaf deze week zijn de naamsverklaringen en de ontstaansgeschiedenis van een 25-tal straten uit de Haagse Beemden op Erfgoedweb beschikbaar. Komend jaar volgen Hoge Vucht, Belcrum, Brabantpark, Heusdenhout en Breda-centrum. [Lees verder](#)

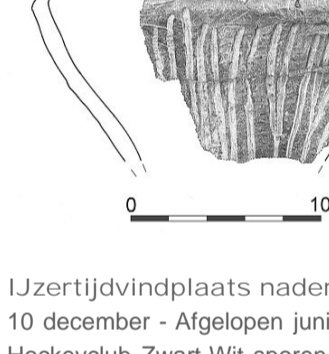
Hier serveert men pauw en reiger
29 november 2014 - Onderzoek naar dierlijk botmateriaal uit beerpotten levert informatie op over het consumptiepatroon van onze voorouders. Zo hebben we zwaan en kalkoen aangetroffen in een 16e eeuwse beerput, behorende bij het Kasteel van Breda. [Lees verder](#)

25 Straatnamen Haagse Beemden aan Erfgoedweb toegevoegd
5 december - Vanaf deze week zijn de naamsverklaringen en de ontstaansgeschiedenis van een 25-tal straten uit de Haagse Beemden op Erfgoedweb beschikbaar. Komend jaar volgen Hoge Vucht, Belcrum, Brabantpark, Heusdenhout en Breda-centrum. [Lees verder](#)

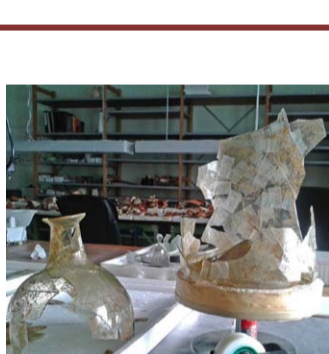
Hier serveert men pauw en reiger
29 november 2014 - Onderzoek naar dierlijk botmateriaal uit beerpotten levert informatie op over het consumptiepatroon van onze voorouders. Zo hebben we zwaan en kalkoen aangetroffen in een 16e eeuwse beerput, behorende bij het Kasteel van Breda. [Lees verder](#)

IJzertijdvindplaats nader onderzocht
10 december - Afgelopen juni vonden we aan de Galderseweg bij Hockeyclub Zwart-Wit sporen van bewoning uit de Midden IJzertijd (500 - 250 voor Christus). Naast de resten van een boerderij, twee graanschuurtjes, waterkuilen, een haardkuil en ploegsporen, zijn er ook vondsten aangetroffen. Uit een afvalkuil zijn bijvoorbeeld zestig scherven van verschillende aardewerken objecten verzameld, die tijdens hun gebruik meer dan 2300 jaar geleden zijn gebroken en weggegooid in de kuil. [Lees verder](#)

Een wonderbaarlijke verschijning
21 november - Op een van de veldwerkdagen kwam het team onlangs een bijzonder kunstwerk tegen. In een hoekje in de hal van de Jacintaschool aan de Viveslaan is een klein glas-inloodraam aangebracht. [Lees verder](#)

Geduldig met glas
21 november - Geduldig moet je zeker hebben en deze moet je glazen fles bij elkaar te puzzelen. Een bijzonder exemplaar, minimaal 30 cm hoog en 18 cm breed, aangetroffen in een afvalkuil bij opgravingen in 1991 aan de Molenstraat. [Lees verder](#)

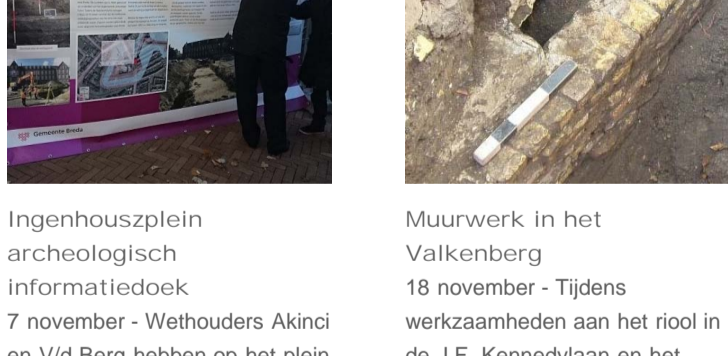
Uit de oude doos (5): wandtegels
26 november - Soms wordt na verloop van tijd vergeten wat er voor moois in het depot opgeslagen ligt. Dan is de verrassing extra groot wanneer er zakken vol scherven van gedecoreerde wandtegels tevoorschijn komen. Deze zijn in het archeologisch centrum uitgeleerd en worden op dit moment door vrijwilligers bij elkaar gezocht. [Lees verder](#)

Ingenhouszplein archeologisch informatiedoek
7 november - Wethouders Akinci en V/d Berg hebben op het plein een informatiedoek onthuld over de resultaten van het archeologisch onderzoek ter plaatse. Zo worden de resultaten aan de buurt getoond tijdens herinrichting. [Lees verder](#)

Muurwerk in het Valkenberg
18 november - Tijdens werkzaamheden aan het riool in de J.F. Kennedylaan en het Valkenberg park is een oud gemetseld gootje en een muurfundament gevonden. Naast en onder het gootje kwam een gemetseld fundament tevoorschijn. [Lees verder](#)

Sporen Tachtigjarige Oorlog aan de Hondsdonk
4 november - Bij archeologisch onderzoek aan de Hondsdonk (Haagse Beemden) zijn resten van de liniegracht van het beleg rond Breda door prins Frederik Hendrik uit 1637 gevonden. De stad Breda was, zeker aan het begin van de Tachtigjarige Oorlog (1568 - 1648), een hoofdprijs voor de strijdende partijen. Breda was de woonplaats van de prins van Oranje-Nassau. [Lees verder](#)

Steentijdvondsten aan de Seminarieweg
22 oktober - Bij archeologisch onderzoek aan de Seminarieweg zijn sporen en vondsten uit twee verschillende archeologische perioden gevonden: de vroege steentijd en de veertste eeuw. Heel opmerkelijk was de vondst van zestien fragmenten bewerkt vuursteen. [Lees verder](#)

Karrensproten en percelingsgreppels langs Molengracht
29 oktober - Op 20 oktober is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd langs de Molengracht. Net ten oosten van de huidige weg werden karrensproten gevonden die behorenden bij zandweggetje de 'Molengrachtstraat'. [Lees verder](#)